

haja — Izvenjsi ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefranciskana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vrnejo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. — Letniški sorjci: Ista Edinosti. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na Ani. — pol leta L 32. — in celo leto L 60. — Telefon uredništva in ... 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotnik. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 stot; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Plebiscit na Koroškem

Kako velika je zanimanje za koroško vprašanje, torej za bodočo usodo naših bratov v Korošani, v tej zbirki slovenskega, priča o nestrpnosti povpraševanja od vseh strani in iz vseh slojev našega ljudstva: kako je? Kako stojimo? Vsakdo razume pač intuitivno velik pomen te velike borbe. Hudo nam je bilo večer, da jim nismo mogli ustreči in potolažiti njihove razumne vznemirjenosti, ki je tem hujša, ker so eni trdovratni optimisti, drugi pa ne pooblašljivi pesimisti, a tretji kolebajo revčki med obema ekstremoma.

Positivni vesti nismo do trenutka, ko to pišemo, še prejeli nikoli. Kolikor smo obveščeni iz Ljubljane, tudi tam niso večerj vedeli še nič gotovega. Mi smo n. pr. pravočasno posneli, da dobimo, čim bo vsepe definitivno znan, točno obvestilo najkrajšim potom v kolikor je namreč to možno ob sedanjih naših razmerah. Toda, kakor rečeno, nismo dobili dosti ničesar zanesljivega. Kapijajo sicer vesti posameznikov, ki pa so navadno v navzkrižju med seboj. Ta zadržja, da smo lepo vspehi, drugi hoče vedeti, da smo zmagali le z nezvesto manjšino; tretji, da je stvar dvomljiva. Večkrat nam je prišla od resne strani celo vest, da bo rezultat znan šele v četrtih ali petih. Ni morda brez pomena, da so tukašnji popoldanski listi, ki so predvčerajšnjim govorniki o gotovi nemški zmagi, večerj — mečali o plebiscitu. To bi kazalo, da so se bil prenašali z izvajanjem svojih pristranskih želja in da so postali previdecni.

Ketker moremo mi od tu — tako bolj instinktivno presoditi potolaž, je diferenca med obema številoma oddanih glasov jako neznatna. In potencialno bi slutili, da ima plebiscitna komisija dokaj težavno stališče, ker mora dobro pretehtati vspehe in postopanje na posameznih glasovališčih — posebno z ozirom na predložene proteste in pritožbe. Ravno z ozirom na verjetno zelo neznatno število razlik med glasovi z obeh strani, je odgovornost komisije tem večja, ko gre za odločitev v tako usodnem spornem vprašanju. Posebno, če, če njej ne pripada naloga, da ni podlagi plebiscimskega operata tako važno ozemlje, ki ga prebivalstvo prisodi ali Avstriji ali Jugoslaviji, ali Nemstvu ali Slovanstvu. Ali pa treba morda odobriti celo pred drugim forumom?

Ne precejtava torej, ne laži javnosti, ne nam, drugega nego vstrpljivo čakanje.

Razkol v soc. demokraciji v Italiji

Kakor znano, je postal v socialni demokraciji Italije razkol nezgleden, ker umirneje desno krilo pod vodstvom Turatija, Medaglia in drugih nikakor ne soglašajo z oficiozno sedanjo politično stranko, ki se je brezopojno priprijela tretji internacionali in hoče tudi v Italiji potom nasilne revolucije udeležiti sovjetske vladavine. Desno krilo pa prijetja sicer načelno k tretji internacionali, meni pa, da je ta cilj za sedaj v Italiji nedosegljiv, in je zato pripravljeno prevzeti oblast za sedaj brez revolucije in mišinskega prevrata.

To umenjenje desno krilo socialne demokracije v Italiji je imelo te dni svoj kongres v Reggio Emilia, na katerem so bile zastopane vse sekcije in manjšinske frakcije iz raznih delov Italije. Došlo je kakih 300 zastopnikov. Po dolgem razpravi, na katerih so prihajale od izrazne razne miselnosti, je bila soglasno sprejeta resolucija predložena od Badassija in Aragona. Glavne točke v tej resoluciji bi bile:

Poležaj, ki je v zadnjih dneh nastal v italijanski socialistični stranki, poleg vsakemu pristahu in vsaki tendenci večjo dolžnost odločitve izražanja lastnega mnenja in mišljenja, da se od prihodnjega kongresa dalje socialistična stranka utrdi v jasnosti idej, ciljev in programa, kar prepreči ali zmanjša vsakemu oportunistu, ki je ustvarjal stranki vedno težkoče. Uporabiti se morajo vse sile, da se sestav stranke ne bo močil z razkoli, ki so v tem trenutku neizmerno škodljivi za razvoj proletarske revolucije. Obstojne socialistični šol bo čunogobilo bratsko in uspešno sodelovanje, če bo obstajalo od vseh strani vzajemno spoštovanje in skupna volja za uveljavljanje svobode mnenja o državnem položaju. Koncentracijska frakcija ne odklanja diktature proletariata, ki pa ne sme biti za vse države oblikovana na podlagi diktature ene same države. Istotako ne obsaja kongres upravičeno nasilja in nezakonitih sredstev v razredni borbi; tako uporabljanje nasilja smatra frakcija za naraven izbruh proletarske jeze, izvajane od nezamunljivega prizadevanja buržoazskih slojev do prevzeta oblasti. Smatramo, da je ves svet že stopil v revolucionarno dobo, ker se je kapitalizem pokazal nesposobnega za rešitev težavnih problemov, ki jih je vojna sama postavila. Bilo bi pa neupravičeno, ako bi sodili, da je ta revolucionarna doba že prispela v najbolj oster fazo po vsem svetu in da pride lahke v bolj bogatih kapitalističnih državah od preobrata v kratkem času. Pač pa smatra koncentracijska frakcija, da nasilna revolucija v Evropi brez sodelovanja proletariata kakšne bolj bogate države, ki bi jo podpirala v neizogibni periodi gospodarskega prevrata, mora prepasti po kratkem času. Ako bi se pa ponudila prilika, bi stranka nikakor ne smela odkloniti prevzeta politične oblasti na način, ki ga dovoli moment in mednarodna situacija, uporabljati sio vseh sindikalno-političnih organizmov, ki delujejo v polnem spopoznanju s stranko in v popolni neodvisnosti od kakršne si bodi demokratske stranke ali frakcije buržoazije.

Po kratkem govoru Prampolinja se je kongres zaključil ob splošnem navdušenju in viharjem odobravanju.

Nam pa se dozdeva prejasno, da si hočejo ti gospodje držati vrata odprta na več strani.

Ruski problemi in ententa

Razen teh boljševiških Zidov iz Rusije je v Pragi tudi mnogo pravih ruskih demokratov, ki izdajajo svoj list »Volja Rossiji«; to so večinoma somišljeniki ruske stranke socialnih revolucionarjev. Okoli tega lista se zbirajo res pravi Rusi in ta skupina je predstavica ruske demokracije. Njen program je ta-le: Boljševiki so organizirali v Rusiji močno vojaško in administrativno upravo, v tokih imejo ves državni upravni aparat, s terorjem in najhujšim militarizmom vzdržujejo red. Kakor hitro bi ne bila Rusija več ogrožena na svojih granicah, prestala bi potreba militarizma, ki bi ga morali boljševiki odpraviti, a s tem bi izgubili svoj oslon in orodje ter bi tako takoj izgubili svojo moč in vpliv. Boljševiki to dobro vedo, zato vedno izvajajo svoje sode, entento, da morajo na ta način dokazati narodu potrebo militarizma. Politika entente proti Rusiji je popolnoma napačna; ententa ne razume, da ruski problem mora ostati evropski problem, da Evropa rabi Rusijo, a Rusija Evropo! Boljševiki bodo težko časa na moči, dokler bo ententa odlagala in zavlačevala razne intervencije, dokler ne bo izdala podpore raznim generalom, ki zbirajo okoli sebe prave ruske elemente v borbi proti boljševizmu. Izjaviti revolucijo v Rusiji od znotraj je nemogoče, ker imajo boljševiki vse v rokah potom svojih »komitov«, ki morajo biti v vsakem društvu, vsaki hiši, tovarni kot nekako boljševiško jedro, ki nadzira, vohuni, zatira. Prevrat od znotraj je torej skoro nemogoč.

Ententa je prepustila, da se je okoli Rusije konstituiralo nekoliko samostojnih držav, predvsem baltske države in neodvisna kavkaska republika.

Ententni diplomati, ki gledajo danes na te države jako simpatično, pa pozabljajo, da Rusija brez teritorijev ne more eksistirati in da tudi nove republike brez Rusije ne bodo mogle živeti. Prej ali slej bo torej pri najmanj enem kar najolja federacija teh držav z Rusijo neizogibna. Ako bi ententa, namesto da podpira razne generale, se odločila za zvezo teh republik, finske, estonske, lotiske, kavkavske in demokratske republike na daljnem vzhodu, ako bi podpirala ustanovitev zapadno-ukrajinske republike, ki bi sestojela iz prave Ukrajine in vzhodne Galicije, sklenili bi se okoli boljševiške vladne obroč, ki bi bil ravno tako ruski, kakor je ruska Rusija sama. To bi bili temelji nove Rusije, teren, iz katerega se bi moglo prenesti pokret v boljševiško Rusijo! Ta obroč demokratskih ruskih pokrajin, zvezan v federativni republik, bi bilokaj pristopil k Mali ententi; ta nova Rusija bi tvorila z Malo entento nepremagljiv in odločujoč faktor v Evropi, onemogočila bi zvezo med ruskimi boljševiki in Nemčijo in na ta način garantirala mir vsej Evropi.

Ali, kakor se vidi, ententa ne razume Slovanov, ona omahuje!

Boljševiki, ki so dobili močno podporo med Turki in ekstremnimi elementi v Aziji, pripravljajo socialno revolucijo na vzhodu. Ta revolucija se razširi na zapad, ako ententa v zadnjem trenutku ne odpre oči!

(»Jutro«.)

Boljševizem in njega predstavitelji

Staro-novi ruski nihilizem je izvršil svoj najzrednejši atentat: na svetovni zgradbi proletarske internacionalne je položil mine in razbil na dvoje vse njeno zidovje do temeljev. Nobena država, nobeno ljudstvo, nobeno razredno-zavodno delavstvo ni ostalo nedotaknjeno od te razstreljivne sile, ki se sicer ne pojavlja enakolično, ampak nacionalno stopnjevano. V Angliji, kjer ima tudi proletarijat nekaj feudalne priime, se pokazuje boljševizem podobledno in umerjeno; v Franciji je precej deklaratorno; v Italiji se razvema kot vroč plamen, ali, čim si priliknil termometer, opažajo, da so to samo mrzli plameni, ki kričejo svetlo, a ne požigajo. V Nemčiji je njegova pojava oblikala kot civilnega korporalizma ublažena od obstranknega mišljenja. V Rusiji pa je kraj vse nasilne eksaltacije potopljena v mističnem Tolstega.

In pri nas? No, pri nas se pojavlja najprej v ožjo očitani in sumničeni, nečastnih razkrivanj in izkoptavanj. Pri nas se misli namreč, da si za kako načelo, če si proti kakoli osebi! Saj smo narod kritikov, vsled česar si hoče vsak prisvajati pravico do tega, da je kritik naroda. Ko se torej pojavlja kakva nova ideja, kak modern problem, silijo v osredje teoretični in razlagalci, dočim se praktik in sintetik (sladalec) potiskata v ozadje. Tako je tudi sedaj. Nikakor niso to kaksi decembrski siloviteži, ki vodijo uporno kolo, marveč sanjavi, »jujnikski« mladeniči, ki se jim pridružujejo impresionistični lepoznanci in blazni ljudje. Veliko resnejše, nego to sanjaje, je smatrati bohemu (svet dijakov, umetnikov in slovstvenikov) ki je v svojem najnatannejšem čustvovanju za stvar proletariata in ki ji služi nesebično in požrtvovalno. K tej vrsti spadajo tudi politiki manjard (podstrešji), ki jim gre pogled vedno le preko strešja, ali pa je usmerjen proti svim višavam; ki so odtujeni ljudem in svetu, ki pa vendar smatrajo osrečevanje clostva in zboljševanje sveta kot program svojega delavnega dne, ki se mora izvesti in naj bi to stalo tudi hekatombe človeških trupel in ocean krvi. Svoje vizije (prikazni) smatrajo za doživljaje, svoje delirije za razodetja.

Istotako nevarni so zakrknjeni sektiranci, ali čitni sebičnejši, ki razpallajo strasti — ali po svojem naziranju, ali pa spekulativno — razdražujejo nagone in dušijo tako mirno premišljenost, ki ovira uresničenje njihovih najskrajnejših namenov in najzrednejših načrtov, pred katerimi pa se sami strajo v trenutkih, ko se umikajo sami va-se. In tako imajo boljševizem pri nas še raznih drugih spremljevalcev.

Tako nekaki so tipi intelektualcev, ki bi hoteli českoslovaško republiko dvigniti iz tečajev in napraviti iz nje Malo Pagodijo, ki bi jo imela Moskva na vrvi. (Pagode: svetišča malikovalskih narodov Azije). Kakor da ne bi vedeli, da tudi rdeče porbarji maliki imajo glavo le za priklopanje, ali pa, da se jim — odseče.

Ne, do tako strašnih posledic pri nas ne pride. Za to je tu ljudski organizem predrav; potem pa tudi nedostaje osebnosti take duševne jakosti, npravnstvene veličine in samozrtvovanja za idejo, da bi bila sposobna za heroičnega ženina kake

krvave svatbe. To so k večjemu gostje za — predporčni večer.

Tako piše »Česko-slovaška korespondenca« glede boljševizma v českom narodu. Ali ni vsebavno nekoliko resnice tudi z ozirom na naše razmere in ljudi?

Jadransko vprašanje

PREMIERNA ČRTA IN JUGOSLOVENSKO CASOPISJE

BELGRAD, 12. Tukašnje časopise razmotiva o sedanjim demokratski črti med Italijo in Jugoslavijo in pride do zaključka, da ima ta črta dobre strani edinele za Italijo. Italijani obvladujejo gornje Posavje, ljubljansko polje in dolino Kulpe. S strategičnega stališča je njihov položaj jako ugoden, uspešen napad vsok čas zmožen, zlasti ako upoštevamo, da doseže italijanska artilerija Posavje in ljubljansko polje, ki sta od premirne črte jedva 20 km oddaljena, iz njenih sedanjih postojank. Prodiranje Italijanov do sedanje premirne črte se ne da utemeljiti niti na podlagi premirja z ranjko Avstro-Ogrsko niti z londonsko pogodbo. Vojaske krogi so bili vsikdar mnenja, da se mora zajeziti italijanski pohod, čemur so se pa protivili diplomati, da, niti razpravljati niso hoteli o tem.

Vseposodi je premirna črta za Jugoslovene neugodna, zlasti pa v okoliših Reke. Sedaj nameravajo zasesti še dalmatinske otoke Vis, Cres in Lošinj, da jih obdne za vselej.

Na noben način ne sme jugoslovska vlada priznati sedanje premirne črte kot stalno mejno, niti odstopiti Italiji imenovanih dalmatinskih otokov, sicer bi ne mogli odložiti Jugosloveni oziroma niti za trenutek, in bi nam mogla lastna nespametnost v bližnji bodočnosti prav občutno škodovati.

Casopise povdajra, da skuša Italija zavlačeati rešitev jadranskega vprašanja, z jako prozornim namenom. V tem pogledu so značilne besede italijanskega kralja v proglasu o priključitvi Tirolske, kjer pravi, da poslanstvo velike Italije dotlej še ni izpolnjeno, dokler se ne uveljavi Italija tudi na Jadranu, in dokler živijo dalmatinski Italijani pod tujim gospodstvom. Vprico teh izjavljanj je treba pribiti, da ne živi v Dalmaciji niti 20.000 Italijanov, da ne tvorijo torej niti tretj odstotkov dalmatinskega prebivalstva. Da bi tažje odstopiti odločevali in opravili italijansko okupacijo, o tem ni govora. Koliko bolj upravičena je zahteva sedemdesetih odstotkov jugoslovskega življa po svobodnem političnem in gospodarskem razmahu, po uveljavitvi na jadranskem morju. Dalmatinski Jugosloveni so najboljši mornarji na svetu, in vnetovpiloča krivica bi bila, jim zapretili pot na morje. Značilno in obenem nerazumljivo je, da ni niti italijanski kraj boje poučen o naradnostnem razmerju v Dalmaciji, in to po dveh letih, od kar se vrše pogajanja. Ko bi vedeli, kakko pčilo, naravnost zgoljajoče številce Italijanov predstavljajo Italijanstvo Dalmacije, bi se ne izpostavljali, in bi se izvesti krogi ne mogli sklicevati na njegove izjave, kadar skušajo opravičiti skomine, ki jih jim četa jadransko morje in vzhodna obal.

ITALIJA NE ŽRTVUJE SVOJE ZMAGE

LJUBLJANA, 12. V političnih krogih je izzval način, kakko italijanski časopise argumentirajo v jedrskem vprašanju, čustlost. Razni italijanski listi pravijo namreč, da bi Italija žrtvovala svo svoje zmagajo, ako bi prišlo v jugoslovske zahteve. To naj bi bil torej edini argument. In s tem je rečeno, da bi Italija, tudi če je jugoslovska stališče se tako upravičeno in utemeljeno, že zgolj radi tega ne mogla sprejeti jugoslovskih predlogov, ker je v vojni zmagala. Tako stališče pa je z moralnega vidika popolnoma zgrešeno, kajti le, ako je stvar dobro in pravična, se mora brezopojno udeležiti, ako pa ni, tedaj ne upravičeno noben razlog ni poskusa, da bi se uresničila. (Brzojavne se dalje peča podrobneje z imenovanjem argumentom ter ga izpodbija. Teh izjav pa mi na tem mestu ne moremo priobiti. Op. ur.)

SLOVANSKI SVET

Rusko-poljska vojna se nadaljuje?

VARŠAVA, 12. Uradno poročilo iz Varšave: Poljske čete so zasedle Kodjanovo in zažele 100 mož 27. sovjetske divizije. Kljub dejstvu, da je premirje med državama že podpisano, zbirajo Rusi na raznih točkah čete in pripravljajo napade.

Nered v Rusiji

LONDON, 12. Poročila iz Rusije javljajo, da so se kmetje v saratovski guberniji, pečubniti. V Nizemj Novgorodu so zahtevali socijalni revolucionarji, da se skliče konstituenta.

Vstaja v Nikolajevu

PARIZ, 11. Agencija »Havas« brzojavljajo iz Helsingforsu dne 9. t. m.: Poroča se, da je v Nikolajevu izbruhnila lokalna vstaja, ki so jo vzprijeli in jo vzdržujejo kmetje iz okolice; mesto je v rokah vstajev. Vse boljševiške ustanove so zatrli.

Mobilizacija treh letnikov v Rusiji

CURIH, 11. Neka radiobrazčevka iz Moskve naznana, da so svet ljudskih komisarjev, delovni ter obrambni sveti sklenili mobilizacijo vseh državljanzov sovjetske Rusije, rojenih v letih 1886. do všteteja 1888.

General Budony se hoče polastiti Kijeva

KRAKOVO, 11. Poveljniki boljševiške konjenice, general Budony, se je utrdil v okolici Vinice na Podoljskem in je pričel organizirati protiboljševiško skupino; namerava baje zasedeti Kijev.

General Semolov se združi z Wrangelom

SFIJA, 11. General Semolov, vrhovni poveljnik belih transbajkalskih čet, je prosil rusko

poslaništvo v Tokiju, naj sporoči generalu Wrangelu, da se njegova vojska podvrže Wrangelovim ukazom.

GENERAL MAHNO PROTI WRANGLU

DUNAJ, 12. Glasom poročil iz Pečkave, ki jih širijo dezertjerji in vojni ujetniki, je bila, kar je nekaj časa, opažati v Mahnovi vojski sprememba mnenja, kar se tiče boljševiške Rusije. Cimbly se je približeval Wrangel Ukrajini, tem bolj so začeli Mahnovi vojaki občutiti vezi, ki splošno njihove interese z interesi ruskih in ukrajinskih kmetov, in tembolj so se začeli zavetati nasprotja med njihovimi in med interesi Wrangelovih bojarjev. Ko je opazil Mahno Wrangelu sovražno stališče svojih vojakov, je prosil poveljstvo južne boljševiške vojske, naj opusti sovražnost proti njegovim četam, in naj mu nudi možnost, pridružiti se sovjetski vojski v boju proti generalu Wrangelu. Mahno je obljubil, da se podvrže poveljstvu rdeče vojske. Sovjetsko vrhovno poveljstvo je sprejelo Mahnovo ponudbo, da mu povečajo operacijsko nalogo proti Wrangelovim četam.

WRANGELOVE ZMAGE IN FRANCSKO CASOPISJE

PARIZ, 11. Tukašnje časopise se z vso vne-mo bavi z Wrangelovimi zmagami. Pripoveduje o zmagovalnem pohodu ruskega generala, o tisočih in tisočih vojnih ujetnikov, o pobunah v rdeči vojski na kopnem in na morju, o kmetijskih punitih v južnih pokrajinah in o razkroju v boljševiškem taboru. Simpatije so na Wrangelovi strani, češ, Wrangel je mož, ki dovede rusko državo do njenega nekdanjega sijaja. (Ako je to res, ako je general Wrangel res zmožen, potegniti ruski narod iz neplednega sanjarenja, iz tipanja po zroku, ako se mu posreči, da pride do silni grad do prave zavesti svoje moči, narodne prubne in ponosa, do tiste samozavesti, ki omogočuje njegovim pritlikavim sosedom, da se z njim igrajo in ga celo tepejo, rekli smo, ako je Wrangel mož za to, potem so tudi naše najskrajnejše simpatije na njegov strani. Nam je vseeno, kde vlada ruski narod, poglavitno je, da ga vlada dobro. Da pa tega stališča niso znali in ne znajo, to je vsled tučednosti njihovih voditeljev in nespametnosti njihovega gospodarskega programa samobesni umljivo in se je tudi jasno razodelo. Vzeli so narodu narodno in religiozno čustvo, vzeli so mu s tem to, kar mu daje entuziazem, kar mu da moč, da vstrajno in udano služi svoji domovini. Op. ur.)

Razne brzojavne vesti

Delovanje mednarodne podonavske konference PARIZ, 11. Mednarodna podonavska konferenca je proučila stvar glede stroškov za dela, ki so se naredila na internacionaliziranim rečnem omrežju, in se je nato bavila z vprašanjem vzdrževanja in izboljšanja, ki je potrebno. Konferenca je v prvem predlajanju odobrila načrt, kako se bodo morali kriti stroški za ta dela, in je nato prešla k preučevanju prevoznih pristojbin, ki se imajo naložiti.

Poležaj v Nemčiji in Italiji

LONDON, 11. V mednarodnem gospodarskem konferenčnem svetu, ki proučuje primerna sredstva, s katerimi bi se dala Evropa obnoviti v gospodarskem oziru, je razložil nemški odposlanec v svojem govoru položaj, v katerem se nahaja Nemčija, in trpljenje nemških otrok; po njegovem govoru je naglašala grofica Gina Scapoli, da je situacija v Italiji mnogo bolj žalostna, nego ona v Nemčiji, ker je finančna zmožnost Italije manjša, nego zmožnost Nemčije.

IZ JUGOSLAVIJE

Priprave za volitve v Dalmaciji. Meštanske stranke v Dalmaciji se bavijo z mislijo, da li bi postavile skupno koalicijsko kandidatsko listo. Zdi se pa, da do take liste ne bo prišlo. Sigurno je doslej, da bodo kandidirali dr. Ante Trumbić in dr. Josip Smolčić kot izvenstrankarja, ter demokrati dr. Anglešević, dr. Fra Roko Vuković in dr. Vuketić. Komunistična stranka bo samostojno v volilni boj.

Program radikalcev. Dne 6. t. m. je bil obiljeval volilni okoliš in program, ki ga je odobrila konferenca radikalne stranke v dnevi 25. in 26. pr. m. Program vsebuje naslednje točke: Radikalna stranka stoji na stališču krstike deklaracije. Njen program je za edinstvenost države z dinastijsko Konjugacijev na čelu. V državi mora vladati popolna enakopravnost. Čistota in čistota sta enakopravnosti. Edinstvena država naj dobi samo upravne oblasti v gospodarskem, zgodovinskem in etnografskem oziru. Radikalna stranka ne stavlja vprašanja o problemu dveh zbornic v ustavotvornem gibanju. Volitve se morajo vsi na podlagi splošne in tajne volilne pravice. Kar se tiče znanje politike stoji radikalna stranka na stališču integralnosti in izpolnitve naših nacionalnih aspiracij kakor tudi obvarovanja priporojnih pridobitev. Radikalna stranka je za prijateljske zveze z desecanami zaveznički in za zaključenje novih zvez ter prijatelstev, ki so v interesu našega narodnega napredka.

Jugoslovska trgovinska bilanca. Jugoslovenski Lloyd prinaša izvozno in uvozno bilanco države SHS. Leta 1919. je znašal izvoz države SHS 650 milijonov dinarjev, uvoz pa 2.982.607.000 dinarjev. Pasiva prekaša torej aktivno za 2¼ milijarde. Najpomembnejša točka bilance je ona glede uvoza manufakture in lukusa. Ta znaša sama 2378 milijonov. Za vse ostale potrebitine pa 600 milijonov. Iz te statistike je razvidno, da bi v slučaju, ako ne bi bilo v državi SHS tako pomankanje manufakture, izvoz popetnega kivil uvoz Jugoslovenski izvoz leta 1919. pa je bil tudi zaradi tega neugoden, ker dolgo ni bilo prave izvozne kontrole. Pokrajinske vlade so izvažale kar na svojo reko in je zato statistika jako pomankljiva. Milijonsko volilo C. M. družbi. Umrl dr. Josip Georg, edevtnik v Smajnar pri Jelsah je

zapustil glavni del svojega premoženja Ciril Metodovi družbi, ki dobi iz volja za svoje poslovne ustanove nad 1 milijon kren. Pokojnik si je s tem volilom postavil najlepši spomenik.

Cene mesa v Beogradu. Beogradska občina je odredila za dobo od 1. do 10. oktobra naslednje cene za meso in mast: goveje meso kg 7 dinarjev, telečina 8 dinarjev, svinjsko meso 8 dinarjev in svinjska mast 9 dinarjev.

Zborovanje ribčev. V Cerkljenici so imeli primorski ribiči zborovanje, ki ga je sklical poverjenik za narodno gospodarstvo, Juvaj Demetrovič. Zborovanja so se udeležili ribiči iz Bakra do Karlobagja. Razpravljalo se je o ukrepih, s katerimi naj bi se dvignilo ribarstvo. Enketa je sestavila poseben memorandum, ki se izroči potom poverjenikstva za narodno gospodarstvo centralni vladi. V memorandumu so navedene vse želje ribičkega časa.

Letošnji tobačni pridelek. Po poročilih, ki so došla menopolistični upravi, bo letošnji pridelek tobaka v Jugosloviji občutnejši kakor je bil lani. Računa se, da bo znašal približno deset milijonov kilogramov.

Direktni tovorni vlek iz Českoslovačije v Jugoslavijo bodo vpeljali v kratkem glavno v svrhu blage izpeljave trgovinske pogodbe. Prevažati bodo sladkor, odvažati pšenico.

Društvo za pospeševanje potovanja. V Sarajevu se je osnovalo društvo »Jugoslovska ekspres agencija d. d.«. Glavnica znaša 50.000 funtov in je razdeljena na 50.000 delnic po 1 funt na ime. Člani uprave so Gerald Hamilton Sim, Alexander Charlton sin in dr. Dušan Jeftanović. Društvo se bo bavilo z vsemi posli, ki se tičejo potovanja.

Domače vesti

Tržaško časopise in plebiscit na Koroškem. Malo sovraštva, malo neumnosti. Ta zmes dveh, ne ravno prikupljivih elementov daja označo poročilom v tržaških listih o glasovanju na Koroškem. Vsaka vest očituje staro mrzlo tega časopisa proti našemu plemenu, koprnečo željo, da bi Nemci zmagali. Ali, ne očituje samo te svoje mrznje, ampak tudi svojo nebotično nevednost. Neki večerni list — nismo čitali sami, a prijatelji so nam povedali, da je bila »Sera« — pripoveduje n. pr. svojim... nedolžnim čitateljem, da v coni A gotovo zmagajo Nemci, ker ta da je v resnici nemška; pač pa da bo hud boj v coni B, kjer je prebivalstvo mešanilo! Ali ne kaže ta kričeti vzgled, kako malo poznajo ti ljudje stvari, o katerih bi hoteli resno govoriti in celo poučevati svoje čitatelje? Rečeni list je v svoji nevednosti kar zasul resnico: kajti vsak otrok mora že vedeti, da je cona A veliko bolj slovenska, nego cona B.

Posebno glasen je »Piccolo« o teroru in sleparijah, ki da jih počenja »Jugosloveni«. Pri tem se posebno sklicuje na znani incident z italijanskim polkovnikom v okraju Pliberku ter osrečuje svoje čitatelje s senzacionalno vestjo, da je en jugoslovenski orožnik izročen sodišču. Kot grob pa molči o tem, kako je nemški predsednik glasovalne komisije v istem Pliberku z nohti ščipal jugoslovske glasovnice, da bi bile neveljavne. Molči o tem, da je vložen protest proti takim sleparijam. Tudi ne pripoveduje »Piccolo« nič o tem, kako je nemški predsednik glasovalne komisije v Škocjanu natrgal vsako slovensko glasovnico, predno jo je oddal. Naravno je potemtakem tudi, da »Piccolo« molči o tem, da je dal angleški častnik tega leta predsednika radi tega z mesta odstavitil! Pač pa je glasa »Piccolo«, ko govori, kaj da so počenali »Sokolci« tam okolo po okraju — kjer vendar niso mogli nič vplivati na proceduro komisij in na glasovanje na glasovališčih. In zgoljo da se je celo, da je bil ranjen — en Nemec. Koliko da je bilo zlostavljenih Slovencev, za to se seveda »Piccolo« ne meni. Posebna nespodobnost se zdi tržaškemu listu tudi, da so letali areoplani z — obeh strani! Pa je res nezasišana krivica, da ni plebiscitna komisija doložila, da smejo letati samo nemški areoplani! Slovenski areoplani: to je res drznost, kakršna je možna le pri Slovenceh! — Povsem resno pa bodi ugotovljeno, da laski listi tako očitno kažejo svojo mrznjo proti našemu plemenu tudi sedaj še, ko se italijanski državniki pripravljajo za pogajanja z Jugoslovenci in ko trzna italijanska javnost izraža željo, da bi se tudi Jugosloveni pokazali toliko odjenjivi, da bi vendar enkrat prišlo do zaletljivega sporazuma! Prav kakor da bi hoteli s takimi preljudi uničiti vsako dobro dispozicijo Sicer pa jih opozarjamo na slovenski pregovor, ki pravi, da — čez sedem let vse prav pride! In mi imamo dober spomen.

Znamenita priznanja. Na zborovanju »Burger-verena« v Gradcu dne 5. t. m. je razpravljaj občinski svetovalec dr. Weidenhoffer o stanovanjski bedi v Gradcu. Rekel je, da to beds more ublažiti edino le vzbujačo zasebno gradbeno delovanje. Trebalo bo globoke gospodarske izpredvidnosti in previdne roke. Potem je govoril o veliki stiski glede prehrane. V gospodarskem življenju da treba zastaviti z delom, da se bo v deželi veliko več izdelovalo nego doslej. — Gospod občinski svetnik graški priznava torej veliko bedo in stisko, ki tlaciča nemško Avstrijo. Priznal pa je še nekaj drugega v svojih nadaljnjih izjavljanjih: »Ovire svobodne trgovine morajo izginiti, da dobimo dovolj hrane. Svobodnemu izvozu iz — tako stoji v graški »Tagespost« — na belem — bogate Jugoslavije, kjer nakupuje skoro vsa Evropa, naj

